

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 492/2013-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. F. N., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 MObdov 3/2012 z 30. mája 2013 vo výroku o výške trov konania a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. septembra 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných

práv a slobôd (ďalej len „listina“) a základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 MOBdoV 3/2012 z 30. mája 2013 vo výroku o výške trov konania.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu – V., a. s... proti žalovanému 2) – Sťažovateľovi, o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, o odvolaní žalovaného 2) (Sťažovateľa) proti Rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Cbi 111/05-249 zo dňa 12. 02. 2009 vydal Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obo 53/2009 zo dňa 13. 10. 2011 (ďalej len „Rozsudok NS SR“), ktorým Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. februára 2009, č. k. 5 Cbi/111/2005-249 v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu zamietol (prvý výrok) a zaviazal žalobca zaplatiť žalovanému 2) (Sťažovateľovi) trovy konania v sume 399,55 Eur...»

Rozsudkom NS SR súd v prvom výroku vo vzťahu k Sťažovateľovi zmenil prvostupňové rozhodnutie, tak že žalobu V., a. s., ktorou sa domáhala určenia neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok, ktorú Sťažovateľ uzavrel so správcom konkurznej podstaty úpadcu P. v konkurze, zamietol. Rozsudkom NS SR, súd v druhom výroku rozhodol o náhrade trov konania a ich výške. Uvedený druhý výrok odôvodnil odvolací súd tak, že „O trovách konania Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 O. s. p. tak, že v konaní úspešnému žalovanému 2) priznal náhradu trov konania, pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia. Žaloba o určenie neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok je určovacou žalobou podľa ust. § 80 písm. c) O. s. p. a z hľadiska náhrady trov konania je hodnota takouto zmluvou postúpených pohľadávok bezvýznamná. Zmluva samotná, ktorá k predmetom konania o určenie neplatnosti, nie je peňažným plnením, ani vecou, ako ani právom, ktorých hodnotu by bolo možné vyjadriť v peniazoch. Tento princíp napokon platí aj pre určenie poplatkovej povinnosti z návrhu na začatie konania, kedy podľa poznámky k položke 1, sa súdny poplatok vyberie podľa písmena b) tejto položky, ako v prípadoch keď nemožno predmet konania oceniť peniazmi. Pri posudzovaní náhrady trov konania úspešnému účastníkovi preto platí, že výška tarifnej odmeny jeho advokáta sa určuje podľa ust. § 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z. o odmenách

a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ako v spore s neoceniteľnou hodnotu veci. “ ...

Odvolaací súd teda pri vydávaní Rozsudku NS SR nevychádzal pri určení tarifnej hodnoty, ako základu pre určenie výšky trov, z hodnoty postúpených pohľadávok, ale z ustanovenia § 11 ods. 1 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v príslušnom znení...

Na základe podnetu žalovaného 2) (Sťažovateľ) podal Generálny prokurátor Slovenskej republiky voči druhému výroku Rozsudku NS SR (t. j. výroku o trovách konania) Mimoriadne dovolanie zo dňa 02. 07. 2012...

Uznesením dovolacieho Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 MObdov/3/2012 zo dňa 30. 05. 2013... bolo Mimoriadne dovolanie zamietnuté...

Podľa nášho názoru dovolací súd zvolil pri priznávaní výšky trov právneho zastúpenia Sťažovateľa nesprávnu a nespravodlivú konštrukciu, a navyše neprihliadol ani na osobitosti predmetného súdneho konania, kde žalobca podal okrem predmetnej určovacej žaloby aj niekoľko ďalších určovacích žalôb, ktorými sa snažil bezdôvodne paralyzovať Sťažovateľa pri efektívnom a účinnom vymáhaní nadobudnutého portfólia pohľadávok (postúpeniu pohľadávok na Sťažovateľa pritom predchádzalo vydanie opatrenia konkurzného súdu, ktorým konkurzný súd ako jediný vecne príslušný súd odsúhlasil uvedený odpredaj pohľadávok). Je preto podľa nášho názoru inter alia správne, aby náhrada trov konania reflektovala hodnotu pohľadávok, ktoré boli predmetom napadnutej zmluvy o postúpení pohľadávok...

K prezentovaným záverom dospel Ústavný súd Českej republiky aj v mnohých ďalších historických i recentných prípadoch, z ktorých exemplifikatívne uvádzame Nález sp. zn. II. ÚS 598/2000 zo dňa 04. 07. 2001, I. ÚS 712/01 zo dňa 15. 01. 2003, II. ÚS 2811/08 zo dňa 11. 06. 2009 a II. ÚS 2886/07 zo dňa 16. 03. 2010...

Uvedené závery sú tiež právne kompatibilné aj s mnohými rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vid'. napr. Uznesenie sp. zn. 2 Cdo 202/2007 zo dňa 17. 12. 2007, Rozsudok sp. zn. 2 M Cdo 15/2007 zo dňa 30. 09. 2008, Uznesenie sp. zn. 2 Cdo 259/2008 zo dňa 25. 11. 2008, Rozsudok sp. zn. 2 Cdo 271/2007 zo dňa 16. 12. 2008, Uznesenie sp. zn. 5 Cdo 55/2009 zo dňa 06. 05. 2009, Rozsudok sp. zn. 2 Cdo 46/2008 zo dňa 12. 05. 2009, Rozsudok sp. zn. 5 Cdo 188/2008 zo dňa 17. 06. 2009; Rozsudok

sp. zn. 5 Cdo 194/2008 zo dňa 11. 09. 2009 a Rozsudok sp. zn. 3 Cdo 100/2009 zo dňa 29. 03. 2010...

V rovnakom duchu sa vyjadril tiež Európsky súd pre ľudské práva v Rozsudku vo veci Beian vs. Rumunsko zo dňa 06. 12. 2007 keď rozhodol, že vzájomne si odporujúca judikatúra vnútroštátneho najvyššieho súdu predstavuje porušenie Dohovoru o ochrane ľudských práv...

Podľa názoru Sťažovateľa je napadnuté dovolacie Uznesenie NS arbitrárne a ústavne neudržateľné, keďže nie je náležite odôvodnené a nespĺňa ani požiadavky kladené na spravodlivý súdny proces. Nutnosť odôvodniť súdne rozhodnutie je daná aj verejným záujmom, lebo je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdov je kontrolované verejnosťou.»

Vychádzajúc z uvedených skutočností, sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 MObdov/3/2012 zo dňa 30. 05. 2013 došlo k porušeniu práva Sťažovateľa na súdnu a inú ochranu a vlastníckeho práva Sťažovateľa v zmysle článkov 46 ods. 1 a 20 ods. 1 Ústavy SR, a článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 MObdov/3/2012 zo dňa 30. 05. 2013 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva Sťažovateľovi náhradu trov konania titulom trov právneho zastúpenia Sťažovateľa v zmysle ustanovenia § 31a Zákona o Ústavnom súde. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť trovy právneho zastúpenia Sťažovateľa.“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia sťažovateľom označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07).

1. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Rozhodovanie o náhrade trov je nepochybne súčasťou súdneho konania, a všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (i podľa čl. 36 ods. 1 listiny) môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), podľa názoru ústavného súdu porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05, IV. ÚS 107/2012).

Podľa § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky a hodnota záväzku.

Podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami...

Z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 107/2012) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. IV. ÚS 170/08, II. ÚS 64/09).

Podľa názoru ústavného súdu pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky v spojení s § 80 písm. c) OSP má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu (v danom prípade práva) predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní. V namietanom prípade bolo predmetom konania pred Krajským súdom v Bratislave a najvyšším súdom rozhodovanie o určení ne(platnosti) právneho úkonu, konkrétne zmluvy o postúpení pohľadávky *„uzatvorenej pri speňažení konkurznej podstaty potom, ako boli pohľadávky zapísané do konkurznej podstaty a konkurzný súd dal súhlas na ich predaj“* (citované z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, pozn.).

V napadnutom rozsudku dovolací najvyšší súd k výroku o výške náhrady trov konania uviedol:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. O. s. p.) na základe mimoriadneho dovolania podaného včas generálnym prokurátorom (§ 243g O. s. p.) na podnet účastníka konania, preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. a § 167 ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak

a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p.,

- b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,*
- c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.*

Dovolací súd je viazaný nie len rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O. s. p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O. s. p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a) až g) O. s. p. (t. j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesné nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či súdom nesprávne obsadeným). Žiadna z týchto väd nebola v mimoriadnom dovolaní namietaná a ani nevyšla najavo v konaní o mimoriadnom dovolaní.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občiansko-súdnom konaní. Dovolací súd nezistil, že by konanie odvolacieho súdu bolo takouto vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci postihnuté.

V ďalšom sa preto dovolací súd zameril na posúdenie, či je opodstatnená námietka dovolateľa, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 243f ods. 1 písm. c) O. s. p.]. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis,

nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Dovolateľ v dovolaní uviedol, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keďže pri výpočte výšky náhrady trov konania nesprávne aplikoval ustanovenie § 11 ods. 3 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, hoci mal správne aplikovať ustanovenie § 10 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 Listiny, každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Rozhodovanie o náhrade trov je účasťou súdneho konania a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (i podľa čl. 36 ods. 1 Listiny) môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 Ústavy SR) porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (II. ÚS 56/2005).

Podľa § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O. s. p.“) návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Podľa § 142 ods. 1 O. s. p. účastníkovi konania, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Trovy konania sú najmä hotové výdavky účastníkov a ich zástupcov, včítane súdneho poplatku, ušlý zárobok účastníkov a ich zákonných zástupcov, trovy dôkazov, odmena notára za vykonávané úkony súdneho komisára a jeho hotové výdavky, odmena správcu dedičstva a jeho hotové výdavky, tlmočné a odmena za zastupovanie, ak je zástupcom advokát (§ 137 O. s. p. v znení účinnom do 31. decembra 2011).

Podľa § 9 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb zákonná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva

a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci, alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby; za cenu práva sa považuje aj hodnota pohľadávky a hodnota záväzku.

Podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je 1/13 výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

Podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadreného v uznesení z 01. marca 2012, sp. zn. IV. ÚS 107/2012-13, ktorým rozhodol o sťažnosti žalovaného 2) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, § 1 ods. 1 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obo 53/2009 z 13. októbra 2011, pri aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky v spojení s § 80 písm. c) O. s. p. má rozhodujúci význam najmä v ňom uvedené slovné spojenie „ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch“. Vyjadriť hodnotu (v danom prípade práva) predovšetkým znamená vysporiadať sa so skutočným obsahom predmetu konania, t. j. s tým, aké účinky má pre účastníkov meritórne rozhodnutie súdu v tomto konaní. V namietanom prípade bolo predmetom konania pred krajským súdom a Najvyšším súdom SR rozhodovanie o určení (platnosti) právneho úkonu, konkrétne zmluvy o postúpení pohľadávky uzatvorenej pri speňažení konkurznej podstaty po tom, ako boli pohľadávky zapísané do konkurznej podstaty a konkurzný súd dal súhlas na ich predaj, Meritórnym rozhodnutím o zamietnutí žaloby Najvyšší súd Slovenskej republiky v predmetnom konaní rozhodol, že zmluva o postúpení pohľadávky medzi postupcom a postupníkom je platná, čím zároveň došlo k potvrdeniu postavenia žalovaného 2) ako veriteľa so všetkými právami z toho vyplývajúcimi, teda aj s právom vymáhať pohľadávku aj s príslušenstvom voči dlžníkovi. Predmetom tohto konania pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky však nebolo zaplatenie samotnej pohľadávky. Účinky

meritórneho rozhodnutia súdu v danom spore možno charakterizovať ako vyriešenie predbežnej otázky, ktoré ovplyvní uspokojenie veriteľa pri samotnom uplatnení pohľadávky.

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd je toho názoru, že ak ide o konanie o určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, ako v okolnostiach daného prípadu, ide o konanie, ktorého predmet nemožno oceniť peniazmi, a to nie len pre účely určenia výšky súdneho poplatku (položka č. 1 prílohy zákona o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov označenej ako Sadzobník súdnych poplatkov časť 1 „poplatky vyberané v občianskom súdnom konaní“ – v konaní o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, sa súdny poplatok vyberie pevnou sumou, teda tak, ako keď predmet konania nemožno oceniť peniazmi), ale aj pre účely určenia výšky náhrady trov konania.

V danom prípade odvolací súd správne posúdil predmetnú žalobu ako určovaciu žalobu podľa ust. § 80 písm. c) O. s. p., t. j., že ide o žalobu o určenie (ne)platnosti zmluvy o postúpení pohľadávok, a teda aj odpovedal na otázku, že ide o konanie o určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je a teda išlo o konanie ktorého predmet nemožno oceniť peniazmi. Je preto nesprávny názor dovolateľa, že správne mal odvolací súd ustáliť, že konanie sa týka postupovaných pohľadávok a následne za účelom zistenia tarifnej odmeny mal zistiť ich hodnotu. Najvyšší súd Slovenskej republiky je toho názoru, že v danom prípade nebolo možné vyjadriť hodnotu veci ani práva v peniazoch (napr. rozhodnutia NS 5 MCdo 9/2010, 3 MCdo 9/2009, 1 MObdov/17/2006). Hodnota veci pri predmete konania – určenie, že zmluva o postúpení pohľadávok je neplatná nie je nominálna hodnota postupovaných pohľadávok, am cena za ktorú správca konkurznej podstaty predal tieto pohľadávky žalovanému 2) ani hodnota zložky majetku (pohľadávka úpadcu) podľa znaleckého posudku, ktorý bol vypracovaný znalcom v konkurznej veci.

Odvolací súd preto vec správne právne posúdil, keď pri výpočte výšky náhrady trov konania správne aplikoval ustanovenie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p.

Z uvedených dôvodov sa dovolací súd nestotožnil s dôvodmi mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora a preto dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo výroku o náhrade trov konania, ktoré nespočíva na nesprávnom

právnom posúdení veci [§ 243f ods. 1 písm. c) O. s. p.], zamietol (§ 243 i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243b ods. 1 O. s. p.).»

Ústavný súd nemá v okolnostiach posudzovanej veci dôvod pochybovať o správnosti právneho záveru dovolacieho súdu. Tento záver v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárny či zjavne neodôvodnený. O arbitrárnosti a svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd pritom v nadväznosti na skutkový stav svoj právny záver ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil, a preto ho nemožno považovať za svojvoľný.

Ústavný súd v súvislosti so sťažovateľkiným prejavom nespokojnosti s napadnutým uznesením najvyššieho súdu ďalej konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

Ústavný súd nezistil takú príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a sťažovateľkou namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto základného práva po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že z napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší dovolací súd sa stotožnil so záverom odvolacieho súdu k spornej otázke trov konania s poukazom na predmet konania a potvrdil jeho zrozumiteľné

rozhodnutie k vyjadriteľnosti predmetu konania v danom type súdneho konania, najmä však v konkrétnej prerokúvanej veci. Podľa názoru ústavného súdu aplikácia § 11 ods. 1 vyhlášky je v danom prípade odôvodnená ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne).

Sťažovateľka v sťažnosti poukázala i na rozdielnosť prístupov všeobecných súdov k rozhodovaniu obdobných vecí (pozri v odôvodnení v časti I citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu, pozn.).

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoj právny názor, podľa ktorého právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).

Z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštalácia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach (IV. ÚS 107/2012).

Ústavný súd vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľky považuje za potrebné zopakovať svoj ustálený právny názor (ktorý akceptuje podľa textu sťažnosti aj sťažovateľka, pozn.), podľa ktorého mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve najvyššiemu súdu

(resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Práve plénum a kolégiá najvyššieho súdu sú oprávnené odstraňovať nejednotnosť výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov tak, aby sa chránili okrem iného aj legitímne očakávania účastníkov súdnych konaní. Ústavný súd však vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ale ústavný súd v prípade napadnutého rozsudku najvyššieho súdu prejav svojvôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil, nepovažoval v danom prípade argumentáciu sťažovateľky za spôsobilú na to, aby len na jej základe bolo možné tento rozsudok hodnotiť ako ústavne neakceptovateľný a neudržateľný.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením dovolacieho súdu sp. zn. 2 MOBdoV/3/2012 z 30. mája 2013 nedošlo, a preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy

Sťažovateľka ďalej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu absencia porušenia ústavnoprocených princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie

základných práv sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru, medzi ktoré nepochybne patrí aj základné právo garantujúce ochranu majetku (m. m. IV. ÚS 116/05). Ústavný súd v súlade so svojou skoršou judikatúrou (napr. II. ÚS 78/05) aj naďalej zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, čl. 36 listiny, prípadne čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy.

Keďže ústavný súd odôvodnenie napadnutého rozsudku dovolacieho súdu nepovažoval ani za svojvoľné, ani arbitrárne, nemohlo rozhodnutím najvyššieho súdu dôjsť ani k porušeniu čl. 20 ods. 1 ústavy.

Aplikujúc uvedený právny názor na sťažnosť sťažovateľky, ústavný súd dospel k záveru, že aj túto časť sťažnosti je potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd už nezaoberal ďalšími požiadavkami formulovanými sťažovateľkou v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. októbra 2013